

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Česká Třebová

Zpracovatel:
Odborný tým Projektu

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Česká Třebová leží v Pardubickém kraji a tvoří 1 z 15ti správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje, jehož stručná charakteristika je dána následujícími údaji:

- počtem 5 obcí¹ a rozlohou 80 km² nejmenší;
- počtem 18 487 obyvatel, z nichž 15 892 žije v jádrovém městě, je 3. nejmenší.

---

¹ Spolu s SO ORP Králíky.

Tabulka 1: Komparace vybraných SO ORP v Pardubickém kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Česká Třebová	5	18 487	15 892	80
Králíky	5	8 910	4 444	159
Lanškroun	22	23 101	10 124	275
Litomyšl	35	26 841	10 178	337
Svitavy	28	31 762	17 027	352
Ústí nad Orlicí	16	26 642	14 472	191
Průměr za kraj	30	34 429	16 546	301

Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdviženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Pardubického kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel SO, počtem obcí SO a počtem obyvatel jádrového města):

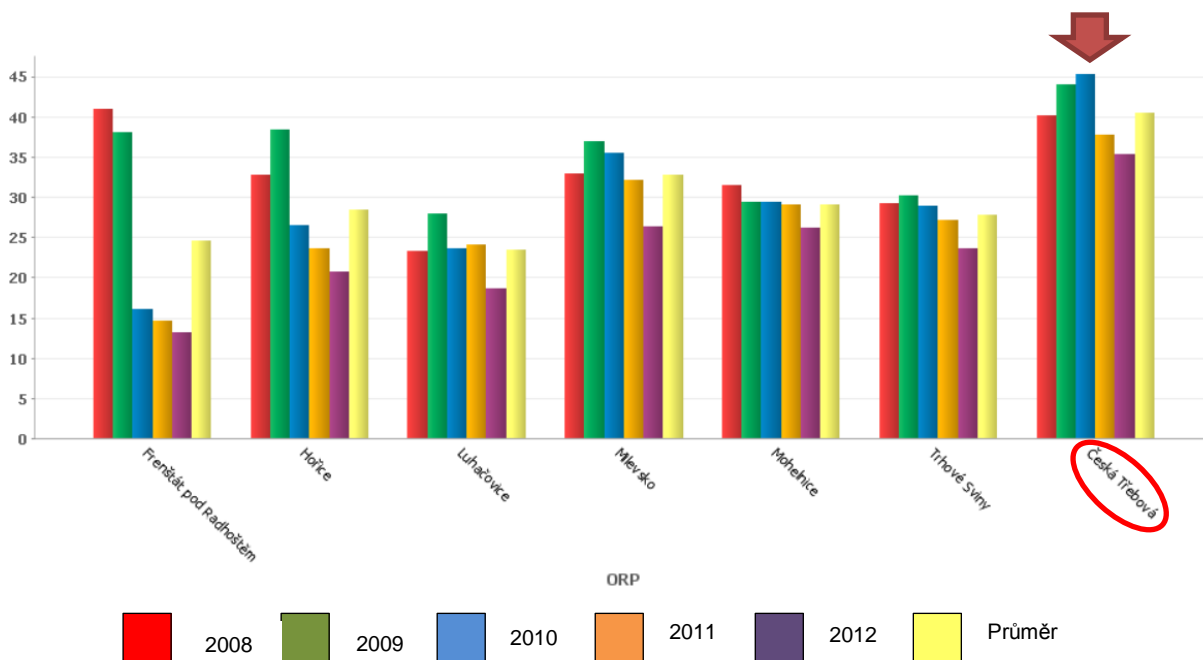
- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 17.800 až 19.200 obyvatel (celkem 7 srovnatelných SO ORP: Frenštát p. Radhoštěm, Luhačovice, Milevsko, Mohelnice, Trhové Sviny, Hořice);
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 3 až 7 obcí (celkem 8 srovnatelných SO ORP: Frenštát p. Radhoštěm, Havířov, Karviná, Králíky, Nová Paka, Orlová, Varnsdorf, Aš);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 15.500 až 16.300 (celkem 5 srovnatelných SO ORP: Bílina, Dvůr Králové n. Labem, Jičín, Pelhřimov, Varnsdorf).

2. Ekonomická výkonnost

Mezi ekonomickými ukazateli je zajímavé se u SO ORP Česká Třebová blíže zaměřit na úroveň **běžných výdajů na obyvatele**, která byla sledována v letech 2008-2012 u skupiny SO ORP s obdobným počtem obyvatel. Výše běžných výdajů, které zahrnují každodenní náklady na provoz, byla v dané skupině po celé období kromě r. 2008 nejvyšší. To potvrzuje i jejich průměrná výše 40,5 tis. Kč/obyv. (viz obr. č. 1). Od r. 2010 však poměrně výrazně klesla, a to ze 45,3 na 35,3 tis. Kč/obyv. (podobný vývoj je ale možné sledovat i u ostatních obvodů).

K analogickým výsledkům lze dospět, i kdybychom srovnávali SO ORP Česká Třebová v rámci Pardubického kraje.

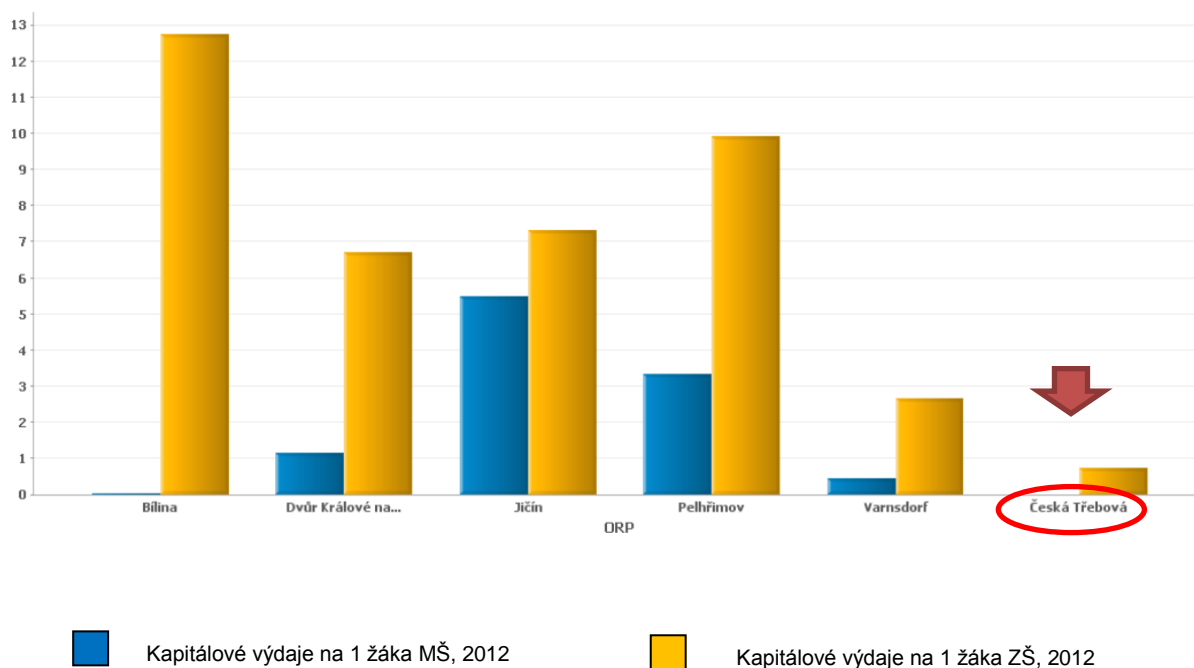
Obrázek 1: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 17.800 až 19.200) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

3. Předškolní a školní vzdělávání

Z hlediska předškolního a školního vzdělávání zaujme v případě SO ORP Česká Třebová zejména porovnání **kapitálových výdajů na žáky základních a mateřských škol** mezi obvody s podobnou velikostí jádrové obce. Při pohledu na oba z daných parametrů znázorněných grafem je vidět, že hodnoty za dotčený obvod jsou nejnižší. Konkrétně činí investiční výdaje na žáky ZŠ 0,71 tis. Kč a na žáky MŠ jsou dokonce nulové.

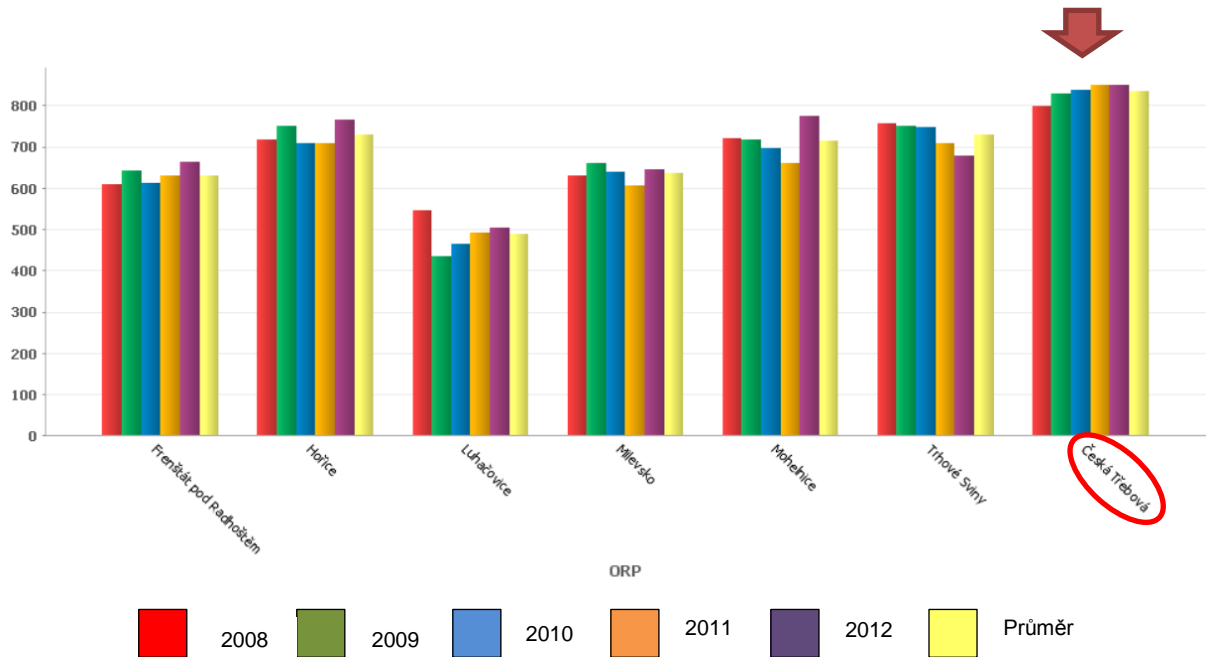
Obrázek 2: Kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 15.500 až 16.300 obyvn.) na žáka MŠ a ZŠ (v tis. Kč)

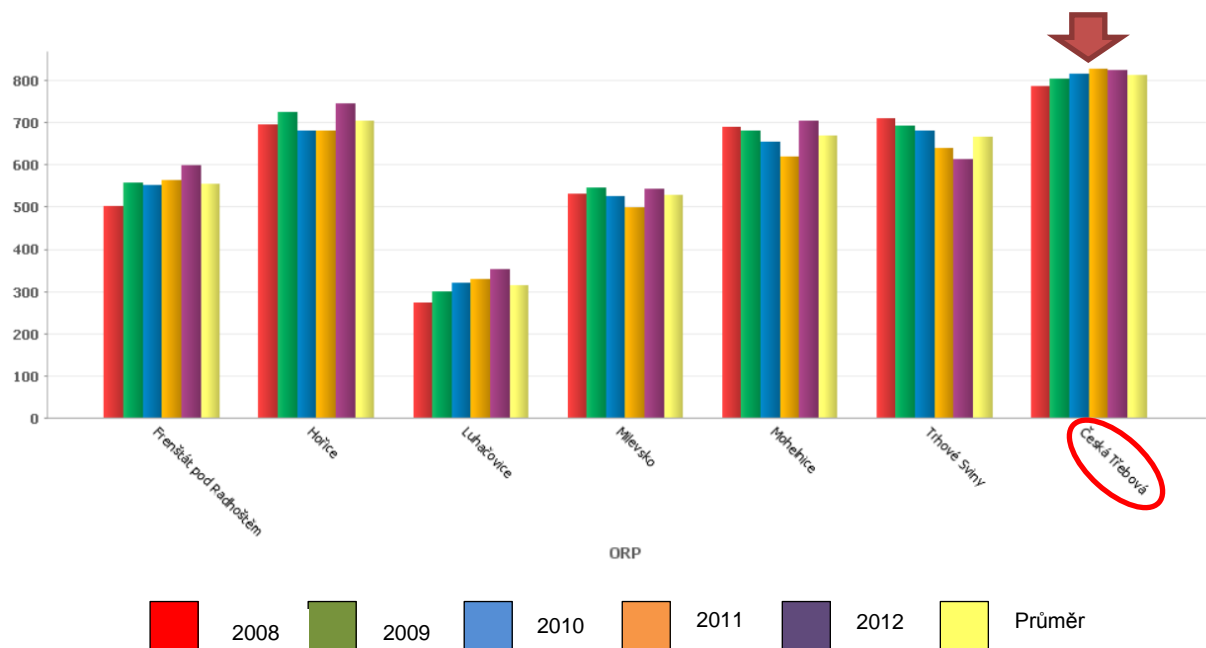
4. Odpadové hospodářství

V oblasti odpadového hospodářství je z hlediska benchmarkingu významné srovnání **celkových neinvestičních výdajů obcí na odpady a neinvestičních výdajů na sběr a svoz KO**. Jedná se o tu položku rozpočtu, která se spotřebovává na běžné či provozní náklady spojené s odpadovým hospodářstvím. V obou případech byly hodnoty dosažené SO ORP Česká Třebová ve sledované skupině vybraných SO ORP každoročně nejvyšší. To dokládá i jejich průměrná úroveň, která dosahuje výše ca 833,- Kč/obyv./rok, respektive 810,- Kč/obyv./rok. Viz obr. č. 3 a 4.

Obrázek 3: Celkové neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 17.800 až 19.200) na odpady (v Kč/obyv./rok) v období 2008 – 2012

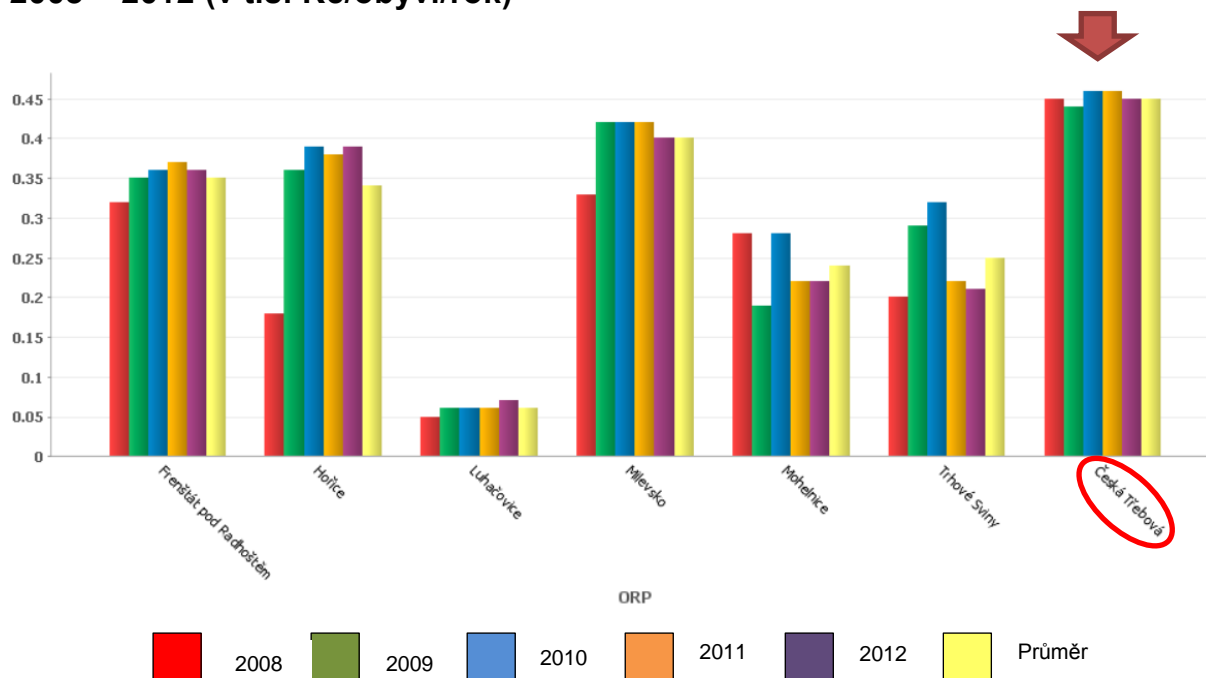
Obrázek 4: Neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 17.800 až 19.200) na sběr a svoz komunálního odpadu v období 2008 – 2012 (v Kč/obyv./rok)

5. Sociální služby

Z pohledu sociálních služeb třeba vyzdvihnout srovnání **běžných výdajů na obyvatele**. Lze konstatovat, že SO ORP Česká Třebová vykazoval ve sledovaném období vždy nejvyšší hodnoty z vybraných SO ORP s obdobným počtem obyvatel. Jejich výkyvy byly minimální (pohybovaly se v rozmezí 0,44 – 0,46 tis. Kč/obyv.) a celkový průměr za sledované období 2008 – 2012 činí 0,45 tis. Kč/obyv./rok. Situaci znázorňuje obr. č. 5. Obdobné výsledky přináší i srovnání dle kritéria velikosti jádrové obce.

Obrázek 5: Běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 17.800 až 19.200) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

6. Závěrečné shrnutí

SO ORP Česká Třebová	
základní charakteristika	<p>v Pardubickém kraji je správní obvod ORP Česká Třebová:</p> <ul style="list-style-type: none"> • počtem obcí a rozlohou nejmenší • počtem 3. nejmenší
ekonomická výkonnost	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • vysoké běžné výdaje na obyvatele
předškolní a školní vzdělávání	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • nízké kapitálové výdaje na žáky ZŠ a MŠ
odpadové hospodářství	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • vysoké celkové neinvestiční výdaje na odpady • vysoké neinvestiční výdaje na sběr a svoz KO
sociální služby	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • vysoké běžné výdaje na sociální služby na obyvatele

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad